

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 02
Rotel 0202

DOM
2010-01-13
Stockholm

Mål nr
T 4037-09

Sid 1 (7)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom 2009-04-17 i mål nr T 15515-06, se bilaga A

KLAGANDE

Ombud:

Krokströms Advokatbyrå AB
Box 24
824 21 Hudiksvall

MOTPART

Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ), 502010-9681
106 50 Stockholm

Ombud: Jur. kand. Ylva Fransson
Advokatfirman Bastling & Partners
Kungsgatan 26
111 35 STOCKHOLM

SAKEN

Försäkringsersättning

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Med ändring av tingsrättens domslut, punkten 1, förpliktar hovrätten Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) att till utge dels 131 055 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 4 oktober 2006 till dess betalning sker, dels årlig livränta med 102 130 kr från den 1 januari 2006 till dess hon fyller 65 år.

2. Med ändring av tingsrättens domslut, punkten 2, förordnar hovrätten att Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) ska ersätta för rättegångskostnader vid tingsrätten med 209 954 kr, varav 175 000 kr avser

Dok.Id 861468

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 2

Telefon
08-561 670 00

Telefax
08-561 675 09

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Expeditionstid
måndag - fredag
09:00-15:00

ombudsarvode inklusive mervärdesskatt, jämte ränta på det först nämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från den 17 april 2009 till dess betalning sker.

3. Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) ska ersätta för rättegångskostnader i hovrätten med 85 813 kr, varav 80 000 kr avser ombudsarvode inklusive mervärdesskatt, jämte ränta på det först nämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från den 13 januari 2010 till dess betalning sker.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

har yrkat att hovrätten ska bifalla käromålet och befria henne från skyldighet att ersätta Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ) (Länsförsäkringar) för rättegångskostnader vid tingsrätten.

Länsförsäkringar har bestritt ändring. Bolaget har – som vid tingsrätten – vitsordat av yrkade kapitalbelopp och ränta som skäligen i sig.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har åberopat samma grunder och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som vid tingsrätten. De har också åberopat samma bevisning som där.

Den muntliga bevisningen har i hovrätten lagts fram genom uppspelning av tingsrättens upptagningar.

Talan i målet avser försäkringsersättning för arbetsförmåga i anledning av en trafikolycka den 8 februari 1996. Det är ostridigt att vid trafikolyckan ådrog sig en nackskada som medförde fysiska besvär och viss s.k. medicinsk invaliditet, samt att varit arbetsförmögen under den period som hennes anspråk i målet avser. Vad Länsförsäkringar har invänt mot talan är att hennes arbetsförmåga inte har något samband med olyckan utan har andra orsaker.

Avgörande för målets utgång är därmed frågan om orsakssamband mellan olycka och arbetsförmåga. Som tingsrätten angett måste för att vinna framgång med sin talan, göra klart mera sannolikt att hennes arbetsförmåga beror på trafikolyckan än att oförmågan skulle ha förelegat oberoende av olyckan.

Såvitt avser de faktiska förhållanden som har betydelse för sambandsbedömningen kan, utöver vad som angetts ovan, inledningsvis följande konstateras.

Ingen uppgift om någon med trafikolyckan konkurrerande skadehändelse – vare sig före eller efter olyckan – har förekommit i målet. Det har heller inte påståtts att före olyckan haft nack- eller värkproblem av sådan omfattning att detta föranlett henne att sjukskriva sig en enda dag. Länsförsäkringar har hänvisat till en journalanteckning, gjord efter olyckstillfället, av vilken det framgår att "haft en del problem med nackstelhet och huvudvärk innan olyckan". har dock, när hon hörts, förklarat att hon före olyckan mådde bra och varken hade fysiska eller psykiska besvär, samt att den enda huvudvärk hon tidigare hade upplevt var spänningshuvudvärk när hon var 11 år vilken förorsakades av att hon behövde glasögon.

Vid trafikolyckan uppkom ostridigt en akut försämring av hälsotillstånd. Hon uppsökte omedelbart läkare och av hennes egna uppgifter, som vinner stöd i akutjournalen, framgår att hon kände smärta i nacken (halsryggen). Som framhållits av Länsförsäkringar sjukskrevs dock inte omedelbart. Under en period efter olyckan erhöi istället ersättning som arbetslös, delvis i form av s.k. aktivitetsstöd då hon deltog i kurser genom AML. Hon arbetade också under en dryg månads tid som butiksbiträde i november-december 1996. Hon sjukskrevs därefter och har inte återgått i arbete. har uppgett att skälet till att hon inte sjukskrevs direkt i anslutning till olyckan – och till att hon under en kortare period återgick i arbete – var att hon på grund av en utebliven inkomstanmälan inte var berättigad till sjukersättning. Av en journalanteckning från maj 1996 framgår att hon då uttryckte besvikelse över detta. har i förhör även uppgett att hon under perioden före sjukskrivningen upplevde mycket smärta och åt en stor mängd värktabletter för att "orka med dagen", samt att hon under den månad hon arbetade "låg hela dagarna" när hon inte var på arbetsplatsen.

Det har inte påståtts i målet att vid något tillfälle efter olyckan skulle ha varit besvärsfri. Länsförsäkringar har dock gjort gällande att besvär successivt tilltagit långt efter olyckan och att nya besvär har tillkommit. Bolaget har

därvid hänfört sig till vissa journalanteckningar. Av en anteckning från ett läkarbesök den 3 maj 1996 framgår att _____ då kände sig bättre i nacken och vissa dagar inte alls hade huvudvärk. Av anteckningar från besök på ett s.k. rehab-center framgår bl.a. följande. I november 1998 uppgav _____ att värken kom och gick och att hon upplevde mer kräkningar och yrsel än tidigare och att detta följde parallellt med smärtan. I maj 1999 uppgav hon att aktuella besvär nu innefattade ständig huvudvärk från bakhuvudet och upp bakom ögonen mot öronen, att hon aldrig var besvärsfri i det avseendet, samt att hon upplevde något ökade besvär från rörelseapparaten.

_____ har, när hon hörts i målet, uppgett bl.a. följande om besvärsutvecklingen. Hon har haft problem med nacken alltsedan olyckan. Nackvärken har gett huvudvärk och värk i käken vilket lett till att hon vissa dagar kräks och inte kunnat kliva ur sängen. Hon har haft domningar i händerna. Hon har även haft problem med axlar, armar och rygg och "allt sitter ihop". Hon har, utom i samband med en graviditet, tagit tabletter mot värken. Omfattningen av hennes problem har i viss mån varierat, beroende på hur mycket medicin hon tagit.

Flertalet sakomständigheter är således ostridiga, men parterna är oense om det sätt på vilket _____ besvärsbild utvecklats.

I målet har läkare hörts på såväl _____ som Länsförsäkringars begäran. Läkarnas bedömningar skiljer sig åt. Det finns i fall som dessa, rent principiellt, inte anledning att ge försteg åt den enes eller andres bedömning. Speciell kompetens på området ska beaktas, men avgörande är ytterst vilka skäl som respektive läkare åberopar för sina slutsatser (se rättsfallet NJA 2001 s. 657).

Tingsrätten har redogjort för vad de olika läkarna uppgett. Någon uttrycklig enighet avseende de kriterier som ska beaktas vid bedömningen av frågan om orsakssamband har inte förekommit. Samtliga läkare synes dock ha utgått från att en inledande förutsättning är att en skadehändelse förekommit med akut skada av viss karaktär, samt att den förutsättningen i det aktuella fallet är uppfylld. De av Länsförsäkringar åberopade läkarna – Jan-Edvin Olsson, Charlotte Sachs och Gustaf Neander – har dock med olika grad av säkerhet uttalat att _____ senare symptombild och _____

arbetsförmåga beror på något annat än trafikolyckan. De har främst fäst vikt vid att en tid efter olyckan fått tillkommande besvär, vilket enligt dem inte är konsekvent med besvärsutvecklingen vid en whiplashskada (den traumatiska principen). De har istället ansett att utvecklingen liknar den vid sjukdomsliknande tillstånd. Något påstående om att [redacted] har diagnostiserats med någon viss sjukdom har inte förekommit, men de av försäkringsbolaget åberopade läkarna har framhållit att besvär av detta slag inte sällan uppkommer utan känd orsak. Charlotte Sachs har anfört att de besvär [redacted] uppvisat kan ha samband med hennes psykosociala situation. De läkare som [redacted] åberopat – Thomas Walan och Åke Nyström – har vid olika tillfällen behandlat henne. De har båda bedömt att [redacted] besvär beror på trafikolyckan och därvid framhållit bl.a. att [redacted] haft besvär sedan kollisionsögonblicket, att besvären är sådana som kan uppstå efter en whiplashskada och att det inte finns någon alternativ förklaring till besvären.

Vid värderingen av de skäl läkarna gett för sina slutsatser måste beaktas vilket underlag de haft tillgång till vid bedömningarna och hur de uppfattat underlaget. De av Länsförsäkringar åberopade läkarna har – i likhet med försäkringsbolaget när detta utfört sin talan – vid bedömningen av besvärsutvecklingen utgått från skriftlig dokumentation som huvudsakligen utgjorts av journalanteckningar. Sådana anteckningar är generellt sett ett viktigt underlag. Det bör dock beaktas att de kan vara behäftade med betydande osäkerhet, bl.a. eftersom en journalförande läkare kan ha missuppfattat eller överbetonat något som patienten sagt (se det ovan anförda rättsfallet). Mot den besvärsbild som Länsförsäkringar och de av bolaget åberopade läkarna ansett framgå ur journalerna, där stor vikt har fästs vid enskilda anteckningar, måste ställas den bild som [redacted] och de behandlande läkarna beskrivit. Den senare är väl förenlig med den skriftliga dokumentationen sedd som en helhet och framstår som den mer fullständiga. Hovrätten finner sammantaget att [redacted] visat att hon efter olyckan haft kontinuerliga besvär på det sätt hon själv angett.

Eftersom de av Länsförsäkringar åberopade läkarna därmed vid sina bedömningar har utgått från en, i vissa avseenden, ofullständig bild av [redacted] besvärsutveckling måste deras slutsatser att denna inte är förenlig med en whiplashskada värderas med försiktighet. Därtill kan ifrågasättas om den s.k. traumatiska principen, vilken de

stödjer sig på, ger belägg för att traumatiska skador inte efter en tid kan ge ökade sekundära besvär. Läkarna har – som framkommit – inte gett någon alternativ förklaring till _____ besvär annat än att de numera kan bero på något sjukdomstillstånd. Sammantaget finner hovrätten att _____, med stöd av den utredning hon åberopat, har gjort det klart mera sannolikt att hennes arbetsförmåga beror på trafikolyckan än att så inte är fallet.

Vid den bedömningen är _____ berättigad till ersättning från Länsförsäkringar. Det råder inte tvist om vilka belopp som ska utgå. Tingsrättens dom ska därmed ändras på så sätt att _____ käromål bifalls i sin helhet.

Med den utgången ska Länsförsäkringar också ersätta _____ rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten. Det belopp hon yrkat för kostnader vid tingsrätten är skäligt. Om beloppet i hovrätten råder inte tvist.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2010-02-10

Roland Halvorsen

Ulrika Ihrfelt

Ulrik Stenbeck

David Löfgren

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Roland Halvorsen, Ulrika Ihrfelt och Ulrika Stenbeck Gustavson samt tf. hovrättsassessorn och David Löfgren, referent. Enhälligt